

LITTERATURKRÖNIKA

JANERIK LARSSON:

Om Asien och ett rött Lund

När jag landade på Bangkok flygplats kastade jag mig över närmaste bok- och tidsskriftsstånd. Jag erövrade Christopher Lingles *The Rise and Decline of the Asian Century – False Starts on the Path to the Global Millennium* (Asia 2000 Ltd, 1997) och hann läsa en god bit på väg till mitt slutmål, semesterparadiset Phuket. Lingle är, förstår man av bokens förord, en verkligt spännande människa. Mest uppmärksammas blev han för några år sedan då Lee Kuan Yew sparkade ut honom från Singapore för att han trampat stadsstatens härskare på lilltån genom en artikel i *International Herald Tribune*.

Lingle berättar om sin odysse runt världen sedan han 1978 lämnade

hemlandet USA för att studera utomlands i ett år. Det året pågår än. Lingle var i Turkiet då det blev undantagstillstånd, i Italien under röda brigadernas terror, i England under den missnöjets vinter som förde Thatcher till makten, i Spanien när demokratin återinfördes, i Polen under Solidaritets första dagar, i Sydafrika när apartheid började falla sönder på allvar, i Kina under förspelet till Riananmen Square och i Berlin när muren raserades...

Lingle har av detta format en bild av samhällen som stämmer mycket illa med den auktoritära och patriarkaliska regimen i Singapore. Det förvånande är inte att han blev utsparkad från University of Singapore; det förvånande är att han fick en tjänst där!

Tigrar med problem

Hans bok är en rejäl lunta, skriven med sedvanlig statsvetenskaplig terminologi. Det blir ganska tungt, tycker jag. Min rekommendation är i

stället att den som vill ha en briljant skriven och idémässigt klartänkt presentation av dagens Asien bör skaffa förre Hong Kong-guvernören Chris Pattens *East and West – China, Power and the Future of Asia* (Times Books, 1998). Förutom att man får ett tankeväckande perspektiv både på Kina och resten av Asien ger boken också underlag till en allmän politisk debatt om värderingars roll i en samhällelig utvecklingsprocess. Patten beskrivs ofta som hemmahörande på torypartiets vänsterflygel. Det ligger något i detta, men den som läser *East and West* förstår att Thatcher placerade honom i kabinettet och att John Major gjorde honom till partiordförande. Chris Patten ryktas nu få en comeback i nästa EU-kommission (blir klart hösten 1999) och det skulle vara det bästa som hänt Bryssel på länge.

I Phuket köpte jag ytterligare två böcker om Asiens uppgång och nedgång under 90-talet. Dels Pasuk Phongpaichits och Chris Bakers

JANERIK LARSSON arbetar bl a som rådgivare åt informationsföretaget RIKTA Kommunikation.

Thailand's Boom and Bust (Silkworm books, 1998). Dels antologin *Tigers in Trouble – Financial Governance, Liberalisation and Crises in East Asia* (redigerad av Jomo K.S.; Hong Kong University Press, 1998).

Thailand's Boom and Bust är en uppdaterad version av en bok jag läste när den kom ut 1996. Den är skriven på en journalistiskt effektiv prosa, inte så elegant som Pattens men inte så akademiskt tung som Lingles. Den berättar om hur det gick upp och hur det gick ner. Den som läser denna skildring av 90-talets Thailand förstår att det inte var "kapitalismens fiasko" när den thailändska bathens koppling till dollarn kollapsade sommaren 1997. Boken fokuserar på korruptionen och den ofärdiga demokratin på ett oförskräckt sätt. Det bådär gott för den process som nu pågår i Thailand. Mer transparens, mer demokrati är vägen framåt.

Av uppsatserna i *Tigers in Trouble* har jag inte orkat läsa alla. Jag har inte den grad av specialintresse för de olika nationella ekonomiska kriserna i östra Asien. Mitt intryck är att uppsatserna innehåller mycket av nyttiga fakta för den intresserade och slutsatserna i inledningssesän (av Jomo K.S.) tycks mig ganska vettiga även om han är allt annat än en libertarian. Åtminstone ger han uttryck för en önskan om att bygga nya institutioner som bl a bättre kontrollerar korruptionen och som överensstämmer med intrycket från övriga böcker jag nämnt.

Detta nummer av Svensk Tidskrift

har 1968 som tema. Som ett litet bi-drag till detta ska jag nämna något om mina minnen från denna sällsamma tid. Jag fick anledning att tänka tillbaka när jag läste Kim Salomons och Göran Blomqvists antologi *Det röda Lund* (Lunds universitetshistoriska förlag, Årsbok 1998). Jag vill särskilt rekommendera Håkan Arvidssons essä.

Sympati för nyfikenheten

Jag kom till Lund 1965 – samtidigt som Håkan. Träffade honom och hans kompis Lennart Berntson genom gemensamma bekanta. Tyckte Håkan var en spännande och beläst person. Våra vägar kom ganska snart att skiljas. Jag blev fast anställd som reporter på Kvällsposten, slutade studera (utan att riktigt ha börjat på allvar), gifte mig och sonen Tomas föddes på luciadagen 1966. Såg Håkan i Båstad 1968. Kände sympati för den grundläggande nyfikenheten hos lundavänstern, men hade inte känsla för att allt det som följde (maouniformitet etc) var något spännande. Jag lämnade aldrig folkpartiet, som jag tyckte (och ännu tycker) är ett bra parti för radikala människor som inte vill att andra ska diktera ens åsikter. När jag långt senare återfann Håkan (och Lennart) i helt andra sammanhang (Ratios konferenser på Yxtaholm) uppfattade jag inte att de förändrats så rysligt mycket. Blivit än klokare, mer eftertänksamma. Men för den som vill följa med på den sällsamma 60-talsresan Håkan gjorde rekommenderas hans insiktsfulla essä.

Mer psykologiserande och introvert är Lars Westerbergs minnen om den liberala positionen 1968. Jag får mig en släng för att jag i Liberala studentklubben förespråkade kontakter (1965!) med Clarté. Lars tror att jag skulle kunnat sluta som dubbelmaoist. Kanske det.

Men så blev det inte.

Lars beskrivning av en udda intellektuell som aldrig föll för någon frälsningslära är både läs- och tänkvärd. Flera av de gestalter han nämner minns jag också väl. Tom Gustavsson var en härligt frimodig och rolig kille. Klas Hellborg var lundavänsterns superanarkistiske clown – tragisk bakom masken. Lars-Ola Borglid, medförfattare till *En ny vänster*, var en annan riktigt trevlig, rejäl person. Såg nyligen i bokhandeln att han efter sin långa karriär som utrikeskorrespondent skrivit en bok om svenska bönder.

Lars skriver om vänsterns skuld på ett sätt som skiljer sig radikalt från Per Ahlmarks (han jagar ju tankens synder) men som det ligger mycket i: "Erfarenheten att komma i vägen för sekterister, har hos mig skapat det bestående intrycket, att vänsterns skuld ingalunda var det politiska misstagen. Utan de trakasserier de utsatte olik-tänkande för på konsthögskolor, teaterhögskolor, universitetsinstitutioner, studentkorridorer. Och den dogmatiska konst- och litteraturkritik som knäckte och tystade de skapande människor som råkade vara annorlunda."

Så skriver en sann liberal.